

VAN STUDIE-INSTRUMENT NAAR PRAKTIJKTOEPASSING

DIEP, het Diabetes Interactief Educatie Programma, is een website voor mensen met type 2 diabetes en hun zorgverleners. De site biedt deskundige informatie én ondersteuning bij diabeteszelfmanagement. Wat kunnen zorgverleners met DIEP?

De meeste zorgverleners beseffen dat de kwaliteit van leven bij mensen met chronische ziekten als diabetes kan worden bevorderd door zelfmanagement. Zorgverleners moeten hun patiënten optimaal motiveren en in staat stellen om zelfstandig en weloverwogen de talloze dagelijkse keuzes te maken op het gebied van leefstijl en medicatiegebruik die helpen complicaties terug te dringen. DIEP (www.diep.info) kan bijdragen aan kennis, inzicht en empowerment, en stimuleert zelfmanagement en de interactie tussen mensen met diabetes en hun zorgverleners. DIEP wordt bovendien steeds verder ontwikkeld op basis

Groepseducatie heeft als voordeel dat het tijd spaart en dat familieleden erbij betrokken kunnen worden

van behoeften uit de praktijk.

Een terugblik

DIEP is in 2005 vanuit het Academisch Ziekenhuis en de Universiteit van Maastricht ontwikkeld als hulpmiddel ter ondersteuning van diabeteszelfmanagementeducatie (DZME). Het programma is gebaseerd op een literatuurstudie naar effectieve strategieën ter bevordering van DZME en een behoeftepeiling onder beoogde gebruikers. In eerste instantie waren dat mensen van 40 tot 70 jaar met recent vastgestelde type 2 diabetes en hun zorgverleners in de eerste lijn. Dat is ook de doelgroep van een studie naar het effect van patiëntgerichte

Drs. A.H.O.D. Ovink, *internist np, eindredacteur DIEP*
Drs. E. Heinrich, *onderzoeker, vakgroep Gezondheidsbevordering, Universiteit Maastricht*
E.P.A.J. Denis-Thissen, *diabetesverpleegkundige np, redacteur DIEP*
Prof. dr. N.C. Schaper, *hoofd onderafdeling Endocrinologie & Diabetes, Academisch Ziekenhuis Maastricht*
Prof. dr. N.K. de Vries, *hoogleraar Gezondheidsbevordering, Universiteit Maastricht*

consulten die ondersteund worden door DIEP en motiverende gesprekstechnieken. De resultaten hiervan worden binnenkort gepubliceerd.

Een interimevaluatie toonde aan dat niet alleen de primaire doelgroep, maar ook mensen met al langer bestaande type 2 diabetes en zelfs mensen met type 1 diabetes de website hogelijk waarderen als een gebruiksvriendelijke en betrouwbare bron van informatie. Maar DIEP is meer dan een informatiebron. DIEP is onderbouwd, opgezet en vormgegeven als hulpmiddel bij individuele DZME: in de spreekkamer en als 'thuiswerk', op verzoek of naar eigen behoefte. De informatie is gericht op het verwerven van inzicht in de ziekte, de eventuele gevolgen en behandelopties. DIEP laat zien hoe diabetes en de behandeling met het dagelijks leven zijn verweven. Het moedigt mensen met diabetes (onder meer via vragen en een werkboek) aan tot nadenken over de eigen situatie, het maken van bewuste keuzes, het stellen van haalbare doelen, het maken van een agenda voor een consult en het samen opstellen van een behandelplan, in interactie met hun zorgverlener.

Als web based programma maakt DIEP dankbaar gebruik van multimedia (tekst, beeld en geluid), een aantoonbaar effectieve benadering bij leerprocessen. Een website is ook goed up-to-date te houden, laagdrempelig (eigen plek, eigen tempo, zelf onderwerpen kiezen) en door zorgverleners in het hele land te gebruiken. Weliswaar beschikt niet iedereen over internet, maar het internetgebruik in Nederland behoort met ruim 11 miljoen aansluitingen (85 procent van de huishoudens) tot de hoogste in Europa, en heeft in de gezondheidszorg (e-health) een duidelijke plaats verworven.

Voor zorgverleners is tijdgebrek de belangrijkste barrière; veel zien tijdens het spreekuur nauwelijks kans in te gaan op educatieve behoeften

Waar nodig worden wij bijgestaan door een expertgroep. Even onmisbaar en gewaardeerd is de financiële steun van externe partners in de vorm van bedrijven of subsidiërende instanties. In 2007 is een studie gestart, ondersteund door ZonMw (3): 'Diabeteseducatie op maat'. Hierbij worden kenmerken van DIEP-gebruikers, hun educatiebehoeften en eventuele barrières onderzocht. Vervolgens wordt gekeken naar mogelijkheden voor variaties in aanbiedingsvorm die zijn afgestemd op die kenmerken, en naar het effect daarvan op zelfmanagement- en biomedische parameters. De resultaten worden in 2011 verwacht.

Koppeling van DIEP-gebruik aan elektronische patiëntendossiers (EPD's) is een volgende stap, die de weg opent naar meer geïndividualiseerde en zelfs 'meetbare' educatie.

Binnenkort wordt een pilotstudie afgerond in het kader van het 'Stem van de Patiënt'-programma 2007 van het Diabetesfonds. Met deze studie, uitgevoerd in het Slotervaart Ziekenhuis in Amsterdam en het Medisch Centrum Haaglanden in Den Haag, hopen we inzicht te krijgen in de educatiebehoeften

van mensen met diabetes van Turkse en Marokkaanse origine, en in de rol die een internetprogramma in de eigen taal daarbij kan spelen.

Samenvatting

DIEP is meer dan een gewaardeerde, gebruiksvriendelijke en betrouwbare bron van informatie over diabetes type 2. DIEP is ook een hulpmiddel bij DZME in de dagelijkse praktijk. Als web based programma kan het door diabetesteam in heel Nederland worden gebruikt, ook als aanvulling op lokale groepseducatieprogramma's die veelal vanuit ziekenhuizen zijn opgezet. Voor optimaal gebruik door zorgverleners in de eerste lijn (en naar verwachting voor meetbare effecten bij de doelgroep) is de train-the-trainer cursus DIEP@work zinvol. DIEP is bovendien een programma dat steeds verder wordt ontwikkeld op basis van behoeften uit de praktijk. Dit betreft inhoudelijke uitbreidingen, maar kan ook gaan om functionele aanpassingen die zijn toegespitst op kenmerken van gebruikers, of een vorm van 'hertaling' voor allochtone bevolkingsgroepen. Tenslotte maakt koppeling van DIEP aan EPD's in de toekomst meetbare educatie mogelijk. Tezamen met vervolgstudies naar de lange termijneffecten kan dat handvatten bieden voor de zo broodnodige financiering van zelfmanagementeducatie. ◀

(1) Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

(2) Nederlandse Diabetes Federatie, Diabetesvereniging Nederland, Beroepsorganisatie voor diabeteszorgverleners (voorheen Eerste Associatie van Diabetes Verpleegkundigen), Diabetes Huisartsen Adviesgroep, Diabetes and Nutrition Organization, Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie en Nederlandsche Internisten Vereeniging
(3) Zorgonderzoek Nederland Medische Wetenschappen

Het diabetes mellitus type 2 formularium Een praktische leidraad

Prof. Dr. G.E.H.M. Rutten, Dr. K. Reenders

- **Geheel geactualiseerd**
- **Inclusief de rol van de praktijkondersteuner**

Paperback, 48 pagina's
ISBN 978 90 313 6107 6
Prijs € 15,00

www.bsl.nl

Diabetes mellitus is een chronische ziekte die anno 2008 bij ruim 600.000 Nederlanders, bijna 4% van de bevolking, is vastgesteld. Dat aantal neemt jaarlijks toe met 60-70.000 personen. Bijna 90% van alle mensen met diabetes heeft type 2 diabetes. Aan de sterke stijging van het aantal mensen met type 2 diabetes komt voorlopig geen einde. Het totale aantal mensen met diabetes werd in 2000 geschat op 171 miljoen en dit aantal zal naar verwachting in 2030 meer dan 350 miljoen bedragen.

Niet alleen het aantal personen met diabetes neemt sterk toe. Per persoon is de behandeling aanmerkelijk intensiever geworden. Naast de regulering van de bloedglucose blijkt de aanpak van andere risicofactoren minstens zo belangrijk om hart- en vaatziekten te voorkomen. Ook het voorkomen van blindheid, nierfalen en amputaties vergt de nodige inspanning van het diabetesteam.

Het diabetes mellitus formularium biedt u een beknopt en actueel overzicht van de diagnostiek en therapie van diabetes mellitus type 2.

Bohn Stafleu van Loghum & U

PRAKTISCH PARTNERS